

Schriftelijke bijdrage burgemeester Almelo, mevrouw Jon Hermans–Vloedveld mede namens 14 burgemeesters in Twente, 89 gemeenteraadsfracties in Twente en de Commissaris van de Koning van Overijssel

1. De feiten op een rij: Rechtbank Almelo toegankelijk en prestatiegericht

De locatie Almelo ondersteunt binnen de Rechtbank Overijssel het **verzorgingsgebied Twente¹ met 626.000 inwoners en ruim 40.000 bedrijven**. Verreweg de meeste zware en (grens)criminaliteit vindt langs de A1 corridor in Twente plaats. Als de plannen doorgaan zouden 626.000 inwoners en ruim 40.000 bedrijven in Twente voor vele zittingen en rechtszaken naar Zwolle moeten reizen. De **reistijd** voor slachtoffers, familie en cliënten vanuit Twente naar Zwolle varieert **van ruim 1 tot 1,5 uur. En de cliënt betaalt. Dat doet iets met de toegankelijkheid van het recht; met name voor kwetsbare groepen zoals voor eigenaren van executievelingen of voor cliënten van de Reclassering.**

Voor de positie en het gezag van de Rechtspraak is het van groot belang dat **meervoudige zaken in het hart van de regio worden behandeld**. Zaken met grote maatschappelijke impact als Jansen-Steur, Monstertruck Haaksbergen of de Vuurwerkramp Enschede zouden na implementatie van de plannen in Zwolle worden behandeld. Het gaat erom ook in het locatiebeleid de zichtbaarheid te vergroten en daarmee de **maatschappelijke effectiviteit van de rechtspraak te vergroten door aan te sluiten bij de behoeften en problemen in de regionale samenleving**.

De Rechtbank Almelo is een volwaardige rechtbank (binnen het arrondissement Overijssel) dat zo'n 60% van alle zaaks aantallen verzorgt. De **Rechtbank Overijssel presteert op of boven het landelijke gemiddelde²**. Vanuit het oogpunt van kwaliteit is concentratie naar Zwolle een overbodige ingreep. De constatering van de RvdR dat 75% van de zaken in Almelo achterblijft is in effect onjuist. In de berekening van de RvdR worden de kantonverstekken en de CBM zaken meegeteld. Dit zijn "papierenen" zaken waarover geen zitting plaatsvindt. Met het weghalen van het zaaksaanbod zoals voorgesteld, kleedt de RvdR de locatie dusdanig uit dat **een b-locatie ontstaat**.

2. De gevolgen voor de Regio Twente

Twente is in veel aspecten een sterke regio, met hooggekwalificeerd werk in de technologische industrie, met de meeste start-ups van Nederland en met een hoogwaardig onderwijsaanbod. Maar Twente kent ook een relatief hoge werkloosheid, met name aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Almelo is in Twente de gemeente met de hoogste werkloosheid (9,9%) en staat daarmee landelijk op de 7e plaats in de top 25 van de gemeenten met de hoogste werkloosheid. Om dat **economisch tij te keren** hebben overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen de handen ineengeslagen voor het Actieplan 'Twente Werkt', dat juist beoogt de werkloosheid terug te dringen. Het plan kan op steun van Minister Kamp rekenen. Ook is onlangs, met hetzelfde doel, het Sectorplan voor Twente ingediend bij minister Asscher van Sociale Zaken. Wij verwachten binnenkort van hem een positieve beschikking. De enkelvoudige bezuiniging van de

¹ Het verzorgingsgebied van Twente is daarmee groter dan dat van Zeeland (388.735) en Groningen (584.342) en bijna even groot als Friesland (646.257). Het functioneren van twee volwaardige rechtbanken zien we ook terug in Zeeland/West-Brabant (388.735/717.000 inwoners).

² Monitor HGK Gelderland en Overijssel, November 2014 aan de Tweede en Eerste Kamer aangeboden. De Minister: Met de Raad voor de rechtspraak constateer ik dat de resultaten van deze rechtbanken niet significant verschillen met de resultaten van de andere rechtbanken in Nederland, en dus geen aanleiding geven tot zorgen of specifieke maatregelen."

Raad voor de Rechtspraak is niet afgezet tegen de **sociaal-economische schade** die de regio Twente lijdt als gevolg van het verdwijnen van de rechtbank. Hierbij moet worden gedacht aan:

- Extra (reis)kosten slachtoffers, advocatuur, gedetineerden en rechtzoekenden. Het vervoer van gedetineerden kost € 400,-- per rit;
- Schade directe/indirecte werkgelegenheid en (mogelijke) gevolgen voor Huis van Bewaring/PI De Karelskamp, het Politie Arrestanten Centrum Twente, Reclassering, Kinderbescherming en toeleveranciers en ketenpartners van die instellingen;
- Brain en money drain: verdwijnen van hoger opgeleiden en hogere inkomens uit Twente met sociaal-economische gevolgen voor de juridische opleidingen, stageplekken, culturele instellingen en een afnemend agglomeratie-effect voor Twente.

Het komt ons in Twente cynisch voor als juist de Rijksoverheid banen uit de regio zou laten wegvloeien waar wij nu juist met alle macht werken aan behoud van de werkgelegenheid. Het besluit van de Raad voor de Rechtspraak, zoals dat er nu ligt, zou al deze inspanningen voor een groot deel teniet doen. Bovendien zou een dergelijk besluit in strijd zijn met moties ten behoeve van Rijksdiensten in economisch zwakke regio's, die eerder door uw Kamer zijn aangenomen.

3. Financiële onderbouwing en alternatieven

Voor het arrondissement Overijssel is geen businesscase gemaakt; op de cijfers krijgen wij geen fatsoenlijk zicht en dan ontbreekt een 'level playing field'. Er is gewerkt met 'algemene ramingen'. Uit brieven aan uw Kamer blijkt dat het pand in Zwolle de RvdR jaarlijks €6 miljoen kost en Almelo jaarlijks €2,5 miljoen. Het pand in Zwolle is recent geheel gevuld door onderverhuur aan onder meer de Raad voor de Kinderbescherming. Het pand in Almelo is in 1995 opgeleverd en heeft een digitale zittingszaal van €7 miljoen (2013). Het pand hoeft pas in 2025 gerenoveerd te worden. Vanuit Almelo is herhaaldelijk aan de Raad voor de Rechtspraak het aanbod gedaan om een alternatieve invulling te geven aan een deel van de opgelegde bezuiniging op de huisvesting. Maar de Raad voor de Rechtspraak is nooit serieus op dit aanbod ingegaan. Geheel in lijn met de motie Slob/Samsom, die bij de Algemene Politieke Beschouwingen bijna unaniem door uw Kamer is aangenomen, willen wij dus best een bijdrage leveren. Maar wij worden daartoe niet in de gelegenheid gesteld.

4. Tot slot

In de afgelopen periode hebt u met de vele Kamervragen, de algemene politieke en financiële beschouwingen en deze hoorzitting laten zien dat het de Tweede Kamer iets waard is om de rechtspraak in Nederland toegankelijk te houden en oog te hebben voor de regionale context en mensen met een smalle beurs en slachtoffers. Het kan niet anders of elke getroffen rechtbank, elke betreffende gemeente probeert hier op te komen voor het eigen belang. Er is een uitweg. Uit de plannen van de RvdR blijkt dat de bezuiniging voor het locatiebeleid 6 miljoen euro in 2018 en 15 miljoen euro in 2020 bedraagt. Met andere woorden: door 6 miljoen euro beschikbaar te laten stellen voor 2018 kan veel worden bereikt in de zeven betrokken regio's met meer dan 2 miljoen mensen.

Samenvattend

De enkelvoudige landelijke bezuinigingsopgave van €6 miljoen op huisvestingskosten in 2018 oplopend tot €15 miljoen in 2020 wordt teniet gedaan door de lokale regionale effecten, de toenemende reiskosten, de maatschappelijke effectiviteit van de Rechtspraak en het grondrecht op toegankelijke rechtspraak.

Bijlage 1 Overzicht Toezeggingen

1. Brief Minister Opstelten van 16 februari 2012 met de woorden: "De vestiging van het parket in Almelo blijft, m.u.v. niet-lokale en context gebonden taken, een volwaardig takenpakket houden."
2. Memorie van Antwoord Herziening Gerechtelijke Kaart, Minister Opstelten:
Uitgangspunt bij de zaaksverdeling is dat er in alle regio's sprake moet zijn van volwaardige rechtspraak en hoogwaardige kwaliteit van de strafrechtelijke vervolging. De herziening van de gerechtelijke kaart is juist bedoeld om die kwaliteiten te behouden en vergroten. Ik heb dit onlangs ook benadrukt in een gesprek met enkele burgemeesters uit de regio Twente over de toekomst van, onder meer, de rechtbank Almelo.
3. Memorie van Antwoord, idem:
Het advies van de Afdeling om de hoofdplaatsen wettelijk vast te leggen is, naast voornoemde reden, niet gevolgd omdat het een rangorde tussen verschillende soorten zittingsplaatsen zou impliceren: de bij wet aangewezen hoofdplaatsen als «A-locaties» en de in de bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen zittingsplaatsen als «B-locaties». Een dergelijke rangorde is ongewenst, mede gelet op de discussie die eerder heeft plaatsgevonden over een voorstel waarin werd uitgegaan van een scherp onderscheid tussen enerzijds bij wet aan te wijzen vestigingsplaatsen en anderzijds bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen zittingsplaatsen. Er is in dat verband duidelijk afstand genomen van het beeld dat er eerste- en tweederangs rechtspraaklocaties zouden zijn.
4. Uit brief aan de kamer door Minister Kamp³, 20 januari 2015, Betreft Beantwoording vragen over de medewerking van het kabinet aan het plan om de werkloosheid in Twente aan te pakken.
Wat de inzet is op het behoud van overheidsbanen in de regio (zorg, rijksdiensten etc.)?
Antwoord:
Aan Rijkszijde zijn de afgelopen jaren in overleg met uw Kamer plannen gemaakt voor de huisvesting van rijksdiensten in het land. Mutaties in de aanwezigheid van rijksdiensten kunnen een effect hebben op de werkgelegenheid in een regio. Voor het Ministerie van Defensie, het Ministerie van Veiligheid en Justitie en de overige departementen worden op dit moment geen substantiële wijzigingen voorzien in het beeld dat eerder - ook voor Twente - met de Kamer is gedeeld. Dat geeft regionale bestuurders voor de middellange termijn houvast. De plannen zijn sinds 1 januari 2014 bij het Rijksvastgoedbedrijf in uitvoering.
5. Motie Groot/Schouten bij de Reorganisatie Belastingdienst: rekening houden met economisch zwakkere regio's
De Tweede Kamer heeft er bij de behandeling van de reorganisatie van de Belastingdienst bij het Kabinet op aangedrongen rekening te houden met economisch zwakkere regio's. De motie hierover, van Groot/Schouten werd unaniem aangenomen.

³ Antwoorden van de Minister van EZ mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op Kamervragen van de leden Omtzigt (CDA), Schouten (CU), Siderius (SP) en Yücel (PvdA) over medewerking van het kabinet aan het plan om de werkloosheid in Twente aan te pakken. De vragen zijn gesteld op 19 december 2014 onder nummer 2014Z23768